

1. Saksamaa elanike välisreisid

Kulutused välisreisidele

• Kogukulutustelt välisreisidele on Saksamaa elanikud aastaid olnud maailmas esikohal. 2011.aastal kulutasid nad Maailma Turismiorganisatsiooni andmetel välisreisidele 84,3 miljardit dollarit ehk 8,2% kogu maailmas välisreisidele kulutatud rahast. Hoolimata kulutuste kasvust on nende turuosa kogu maailma reisikulutustest viimastel aastatel järk-järgult vähenenud (2002.a. oli see 12,5%), eelkõige tulenevalt Hiina, Venemaa jt. kiirelt arenevate turismiturgude kiiremast kasvust.

Välisreiside ja sisereiside võrdlus

• Saksamaal on 81,8 miljonit elanikku, kellest 71 miljonit on üle 14-aastased.

• Need 71 miljonit üle 14-aastast Saksamaa elanikku tegid 2011.aastal 321 miljonit mitmepäevast reisi, millest 248 miljonit (77%) tehti Saksamaal ja 73 miljonit (23%) tehti välismaale. Selle näitajaga on Saksamaa suurima välisreiside arvuga riik Euroopas (18% kõigist eurooplaste välisreisidest).

• Pikema perioodi võrdlus näitab, et sakslaste välisreiside arv saavutas siiani kõrgeima taseme 2000.aastal, kuid on sealtpeale olnud langevas trendis, sisereiside arv aga on samal perioodil pidevalt kasvanud. Ka puhkusereiside puhul on viimastel aastatel suurenenud eelistus reisida välisriikide asemel kodumaal.

Puhkusereisid välismaale

• 2011.a. tehtud 73 miljonist ööbimisega välisreisist 72% ehk 52,7 miljonit olid puhkusereisid.

• Puhkusereiside sihtkohad on püsivad aastaid suhteliselt stabiilsena. Pool välismaale suunduvatest puhkusereisidest tehakse Vahemeremaadesse (Lõuna-Euroopasse ja Põhja-Aafrikasse). Riikide kaupa on populaarseimad puhkusereiside sihtkohad Austria (2011.a. 16% puhkusereisidest), Hispaania (16%), Itaalia (13%), Türgi (8%), Prantsusmaa (6%), Holland (5%), Kreeka (3,6%), Horvaatia (3,4%) ja Šveits (3%).

• **Põhjamaadesse** tegid Saksamaa elanikud 2011.aastal 5% puhkusereisidest. Suurima osatähtsusega sihtkoht Põhjamaades on naaberriik Taani, kuhu tehti 2,5% kõigist puhkusereisidest. 80% Saksa turistide ööbimistest Taanis veedetakse üüritavates puhkemajades, 12% puhkekülades ja –laagrites, kuid vaid 4% hotellides. Soome tegid Saksamaa elanikud 0,5% kõigist oma puhkusereisidest.

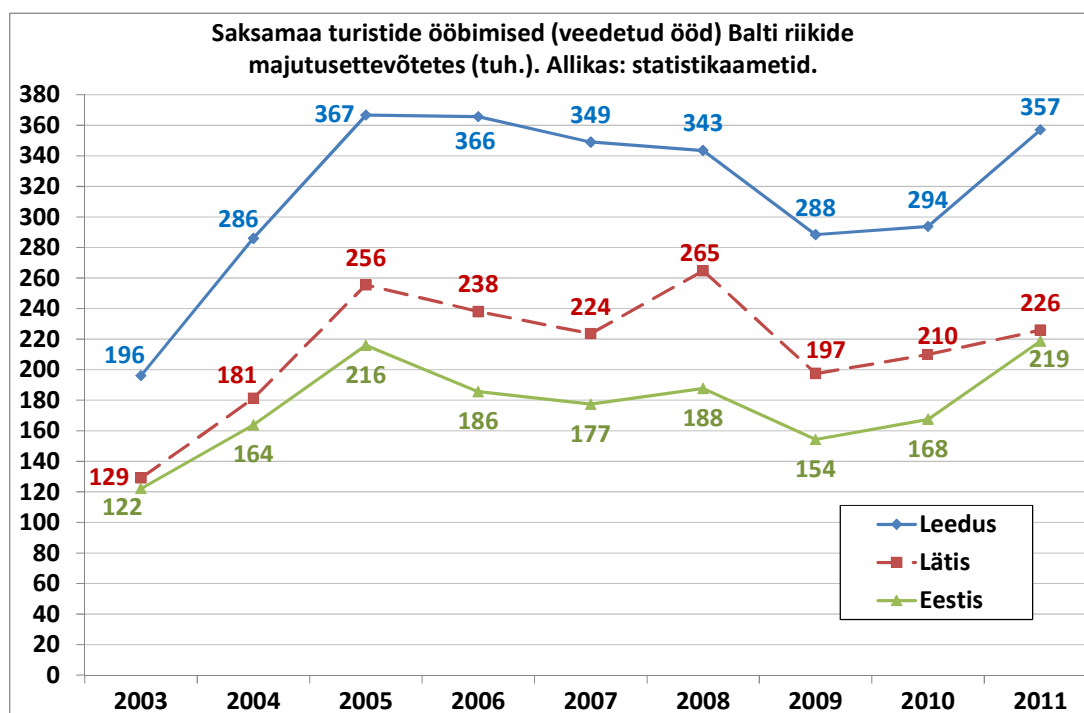
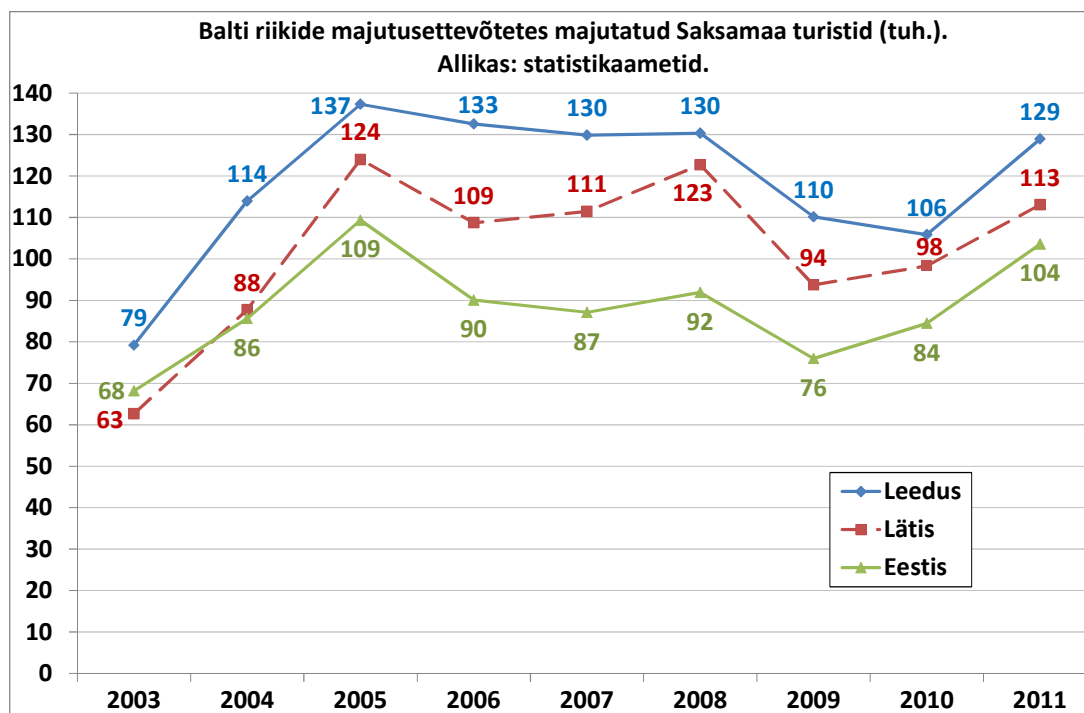
• **Ida-Euroopasse** tehti 2011.a. 7% puhkusereisidest. Populaarseimad sihtkohad on seal aastaid olnud Tšehhi (2,3% kõigist puhkusereisidest) ja Poola (2% kõigist puhkusereisidest). Seega tehakse Tšehhi ja Poolasse kokku koguni 70% kõigist Ida-Euroopasse suunduvatest puhkusereisidest. Kolmandal kohal on Ida-Euroopa sihtkohtade seas Ungari, kuhu tehakse veidi üle 1% kõigist puhkusereisidest. Ungari populaarsus on aga aasta-aastalt vähenenud (näiteks Saksa turistide ööbimiste arv Ungari majutusettevõtetes oli 2011.a. koguni poole väiksem kui kümne aasta eest). Ka Tšehhi majutusettevõtetes on Saksa turistide ööbimised pikema perioodi jooksul vähenenud, kuid mitte nii palju (võrreldes näiteks kümne aasta taguse näitajaga 24%). Slovakkia, kuhu tehakse 0,2% kõigist puhkusereisidest, on samuti viimastel aastatel oma populaarsust kaotanud.

• **Balti riikidesse** tegid Saksamaa elanikud 0,2% kõigist oma puhkusereisidest.

• Reiseanalüüse (Saksamaa elanike puhkusereiside uuring, mis hõlmab reise kodu- ja välismaale) toob välja järgmised tõenäolised arengud aastani 2020 (käsitletakse puhkusereise kodu- ja välismaale kokku). Saksamaa elanike puhkusereiside arv ning ka suuremate sihtregioonide turuosa püsib suhteliselt stabiilsena. Ka peamiste puhkusevormide (rannapuhkus, linnapuhkus, puhkus mägedes jne.) ja -tegevuste osas pole oodata suuremaid muutusi, kuid suureneb eelistus kombineerida ühte puhkusereise mitmeid erinevat tüüpi tegevusi, et kogeda samal reisil rohkem. Reisiotsuse tegemisel on kaalumisel järjest suurem hulk võimalikke sihtkohti ja puhkusevorme. Ootused sihtkohas pakutava suhtes on järjest kõrgemad, eriti majutuse kvaliteedi osas. Samas reisijate teadlikkus hindadest ja hinnatundlikkus kasvab. Puhkusereiside keskmine kestus lüheneb jätkuvalt mõnevõrra. Ka hooajalisus väheneb veidi. Suureneb reisi planeerimisel paralleelselt kasutatavate infokanalite hulk ning ühtlasi tuttavatelt või teistelt reisijatelt saadava info osatähtsus.

2. Turism Saksamaalt Balti riikidesse (ööbimisega reisid)

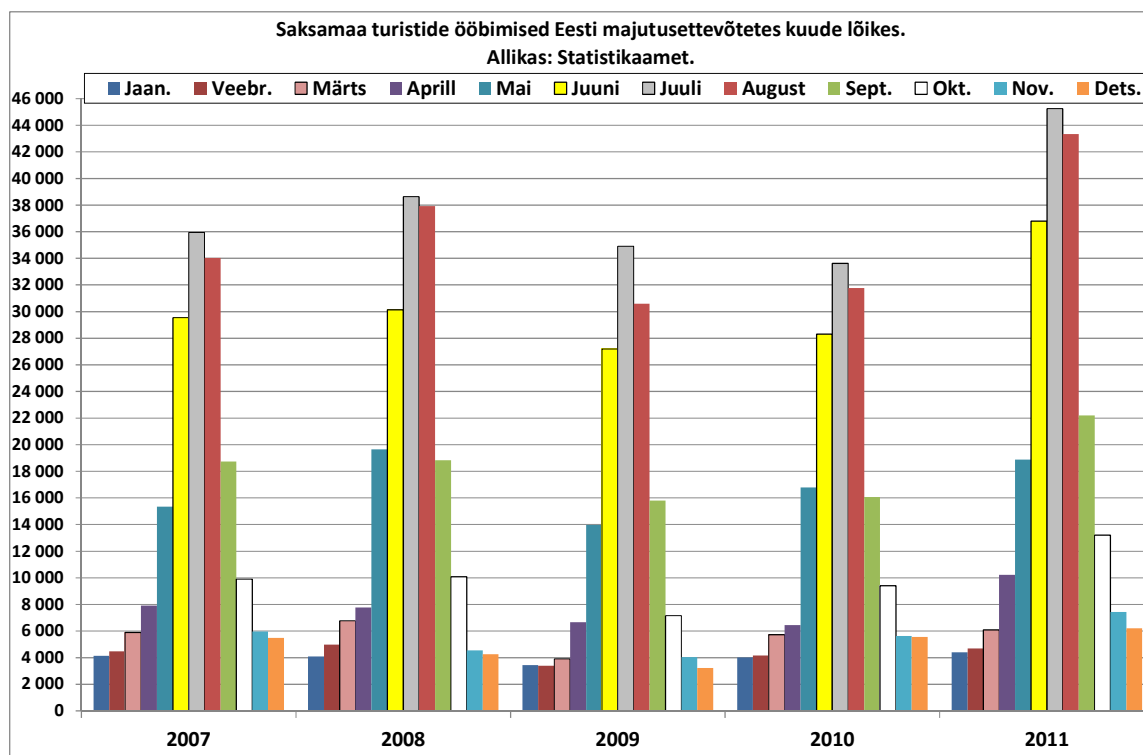
Balti riikide omavahelises võrdluses on kõige rohkem Saksamaa turiste ja nende ööbimisi Leedus, järgneb Läti ja siis Eesti. Kuna suur osa puhkusereisijatest külastab reisi jooksul kõiki kolme riiki, siis on areng olnud mingil määral sarnane. 2004.-2005.a. näitas nende arv kiiret kasvu kõigis Balti riikides, 2006-2008 toimus võrreldes 2005.aastal saavutatud rekordtasemega mõningane langus, millele järgnes 2009.a. tugevam langus seoses majanduskriisiga. 2010.a. algas taastumine ning 2011.a. toimus suurem kasv. Majutatud turistide arv jäi kõigis kolmes riigis 2011.a. veel 2005.a. rekordtasemele alla, kuid veedetud ööde arv kasvas Eestis 2011.a. siiski nii palju, et ületas veidi ka 2005.a. rekordtaset. 2012.a. esimese kolme kvartali kokkuvõttes kasvas nende veedetud ööde arv Eesti majutusettevõtetes 6%, Lätis 14% ja Leedus 7% (võrreldes 2011.a. sama perioodiga).

3. Turism Saksamaalt Eestisse (majutusettevõtete statistika põhjal)¹

Saksamaa turistid on alates 2011. aastast olnud Eesti majutusasutustes nii välituristide kui ka nende poolt veedetud ööde arvu poolest 3. kohal Soome ja Venemaa järel (moodustades 2011.a. ligi 6% majutatud välituristidest ja nende ööbimistest).

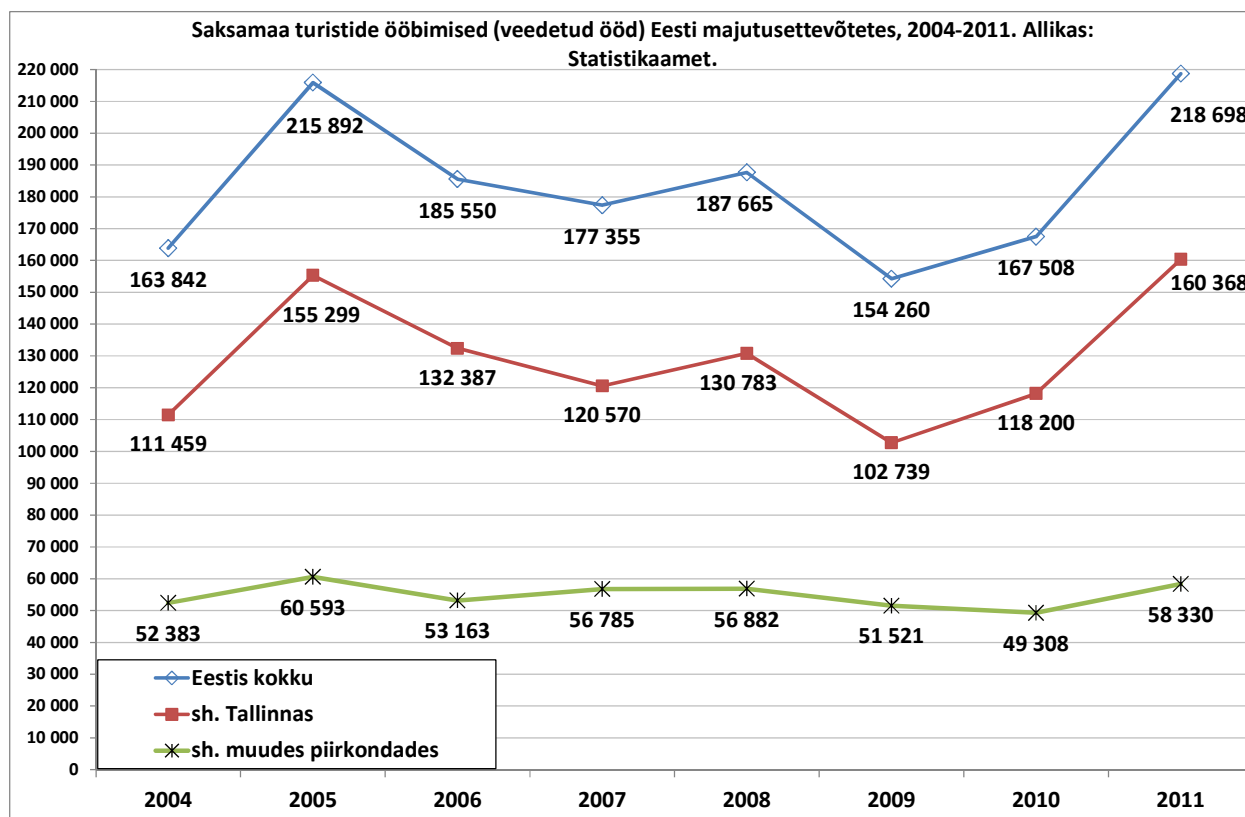
2011.aastal majutati Eesti majutusasutustes 103 559 Saksamaa turisti², kes veetsid seal 218 698 ööd. Ööbimiste arv oli veidi suurem nende eelmisest (2005.aastast pärinevast) rekordist, kuid majutatute arv jäi 2005.a. rekordile veidi alla. Nagu näitavad eelnevad joonised, kasvas turism Saksamaalt 2004. ja 2005. aastal umbes 30% aastas (tänu Euroopa Liiduga liitumisele ja lennuühenduste lisandumisele). Alates 2006.aastast aga hakkas turism Saksamaalt langema (üheks oluliseks teguriks oli see, et 2006.a. ei olnud enam käigus liinilaeva Tallinna ja Rostocki vahel, mida paljud Saksamaalt pärit turistid kasutasid Balti riikide ringreisile saabumiseks). Väike tõus saabus uuesti 2008.aastal, kui uuesti lisandus lende Eesti ja Saksamaa vahel. Sellele järgnes aga 2009.a. veelgi sügavam langus majanduskriisi tõttu, samuti vähenes siis taas lennuühenduste arv. 2010.a. hakkas turism Saksamaalt uuesti kasvama ning 2011.a. ja 2012.a. esimesel poolel jätkus tugevam kasvutrend, mis oli taas seotud lisandunud lennuühenduste arvuga (sh. odavlendudega). Kokkuvõttes on lennuühendused Saksamaa erinevate linnadega olnud vaadeldud perioodil ebastabiilsed. Ainuke kogu perioodi vältel (ja varemgi) toimunud lennuühendus on olnud Tallinna ja Frankfurdi vahel. Ühendusi teiste linnadega (Berliini, Hamburgi, Müncheni ja Hannoveriga) on sel perioodil aga mitmel korral avatud ja suletud, ka 2011. ja 2012.a. avatud odavlennuliinid (Bremeni, Düsseldorf-Weeze ja Frankfurt-Hahniga) on vähemalt 2012/2013 talvehooajaks kõik suletud. Selline ebastabiilsus on kajastunud ka turistide arvus, kuigi see, et suur osa Saksa turistide külastab Eestit pikema Balti riikide (bussi- või auto-) ringreisi raames, on neid mõjusid tasandanud.

¹ Lisaks majutusstatistikale avaldavad Eesti Pank ja OÜ Positium LBS ka mobiilpositsioneerimise andmeid, mis näitavad, et 2011.a. käis Eestis 306 411 Saksamaal elavat inimest, kellest 158 324 ööbisid Eestis (kas tasulises või tasuta majutuses) ja 148 087 viibisid Eestis ühe päeva. Ühepäevareisijatest omakorda umbes 83 000 olid kruisireisijad (Läänemere kruisi raames) ja umbes 65 000 olid muud ühepäevakülalastajad.

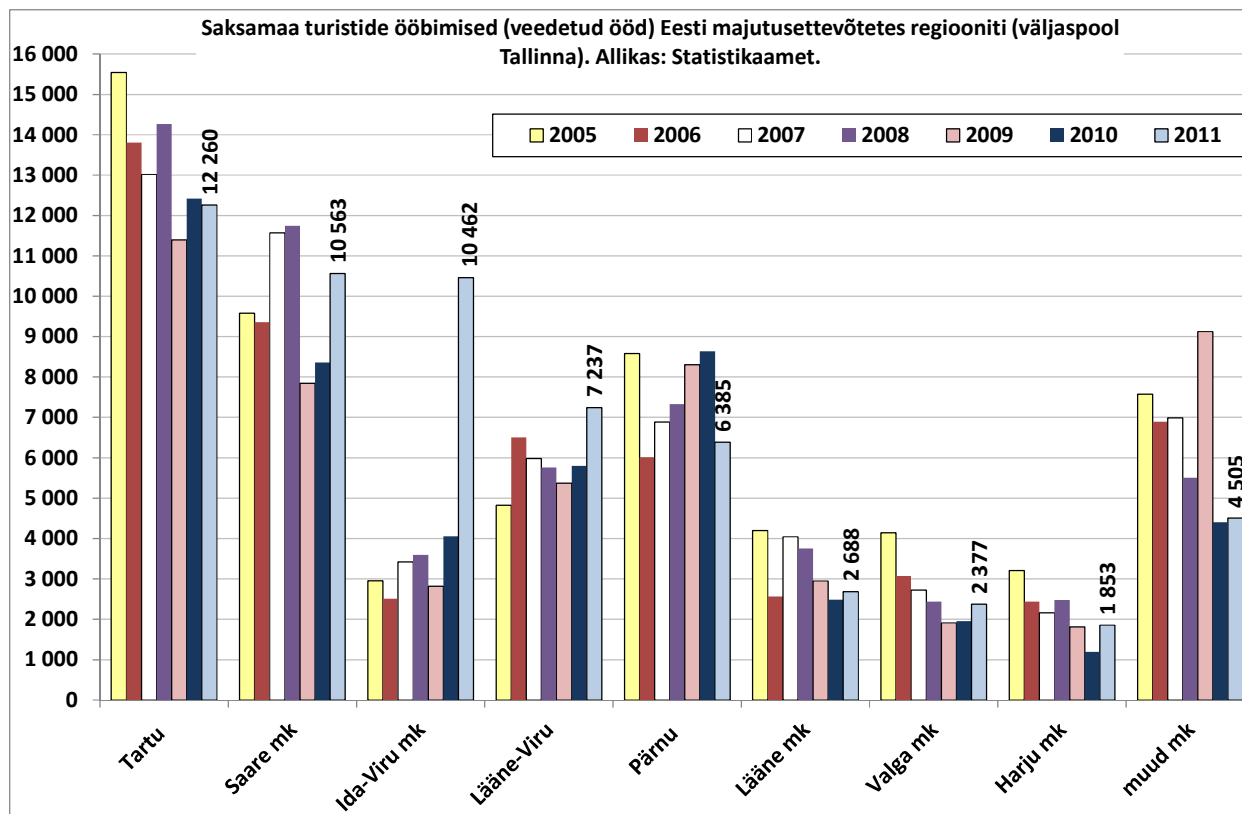
² Kuna suur osa Saksamaa turistide ööbib Eestis mitmes sihtkohas ja seega ka mitmes erinevas majutusettevõttes, on tegelik Eesti majutusettevõtetes ööbinud turistide (inimeste) arv väiksem kui majutatute arv (kuna reisi jooksul mitmes majutusettevõttes ööbiv turist loetakse igas ettevõttes uueks majutatuks).

Turism Saksamaalt Eestisse on enam-vähem sama hooajaline kui näiteks turism Hispaaniast või Itaaliast. 2011.a. veedeti 57% Saksa turistide ööbimistest Eestis kolmel suvekuul juunist augustini. Kui võtta arvesse pikem suvehooaeg (maist septembrini), on selle perioodi osatähtsus 76% kogu aasta jooksul veedetud ööbimistest. Juuli ja august on enam-vähem võrdselt populaarsed, juuni nendega võrreldes veidi vähem. Hooajalisus on pikema perioodi vältel püsinud stabiilsena.

Tallinna osatähtsus sihtkohana on viimastel aastatel püsinud 70% ringis. Saksamaa turistide ööbimistest Eestis majutusettevõtetes oli 2011.aastal 73% Tallinnas, 5,6% Tartus, 4,8% Saare ja Ida-Viru maakonnas, 3,3% Lääne-Virumaal ja 2,9% Pärnus. 2011.a. kasvas Saksa turistide ööbimiste arv lisaks Tallinnale (+36%) hüppeliselt Ida-Virumaal (+158%); head tulemused olid ka Saare (+26%) ja Lääne-Viru (+25%) maakonnas. Sellised regionaalsed muutused on seotud ilmselt sihtkohtade ja nende ettevõtete aktiivse panustamisega sellele sihtturule, mis võivad tuua hüppelise suure kasvu. Tallinnas ning Ida- ja Lääne-Virumaal saavutas nende ööbimiste arv 2011.a. uue rekordi, kõigis teistes sihtkohtades aga jäi kunagistele rekorditele alla. Ida-Virumaal kasvas tunduvalt ühes majutusettevõttes viibimise kestus (2010.a. 2,5 ööd, 2011.a. 4 ööd ühe majutatu kohta) – ööbimiste arvu hüppeline kasv tulenes seal väljaspool suvehooaega pikemalt viibivate turistide lisandumisest.

		Tallinn	Tartu	Saare mk	Ida-Viru	Lääne-Viru	Pärnu	Lääne mk	Valga mk	Harju mk
2010	majutatute arv	57 827	7 912	4 094	1 598	3 779	3 963	1 320	1 082	636
2010	ööbimiste arv	118 200	12 419	8 365	4 055	5 797	8 634	2 485	1 952	1 193
2010	keskm. viibim. kestus (ööid)	2,0	1,6	2,0	2,5	1,5	2,2	1,9	1,8	1,9
2011	majutatute arv	73 180	8 133	5 292	2 625	4 589	3 617	1 510	1 196	989
2011	ööbimiste arv	160 272	12 260	10 563	10 462	7 237	6 385	2 688	2 377	1 865
2011	keskm. viibim. kestus (ööid)	2,2	1,5	2,0	4,0	1,6	1,8	1,8	2,0	1,9
kasv	majutatute arv	27%	3%	29%	64%	21%	-9%	14%	11%	56%
	ööbimiste arv	36%	-1%	26%	158%	25%	-26%	8%	22%	56%

4. Ööbimisega reisirid Saksamaalt Eestisse: reiside iseloomustus

Statistikaameti väliskülastajate uuringu põhjal³ ööbib veidi alla kolmveerandi Eestis ööbinud Saksamaa turistidest tasuta majutusettevõttes ja veidi üle veerandi mujal (peamiselt tuttavate juures, aga ka näiteks oma korteris või suvilas).

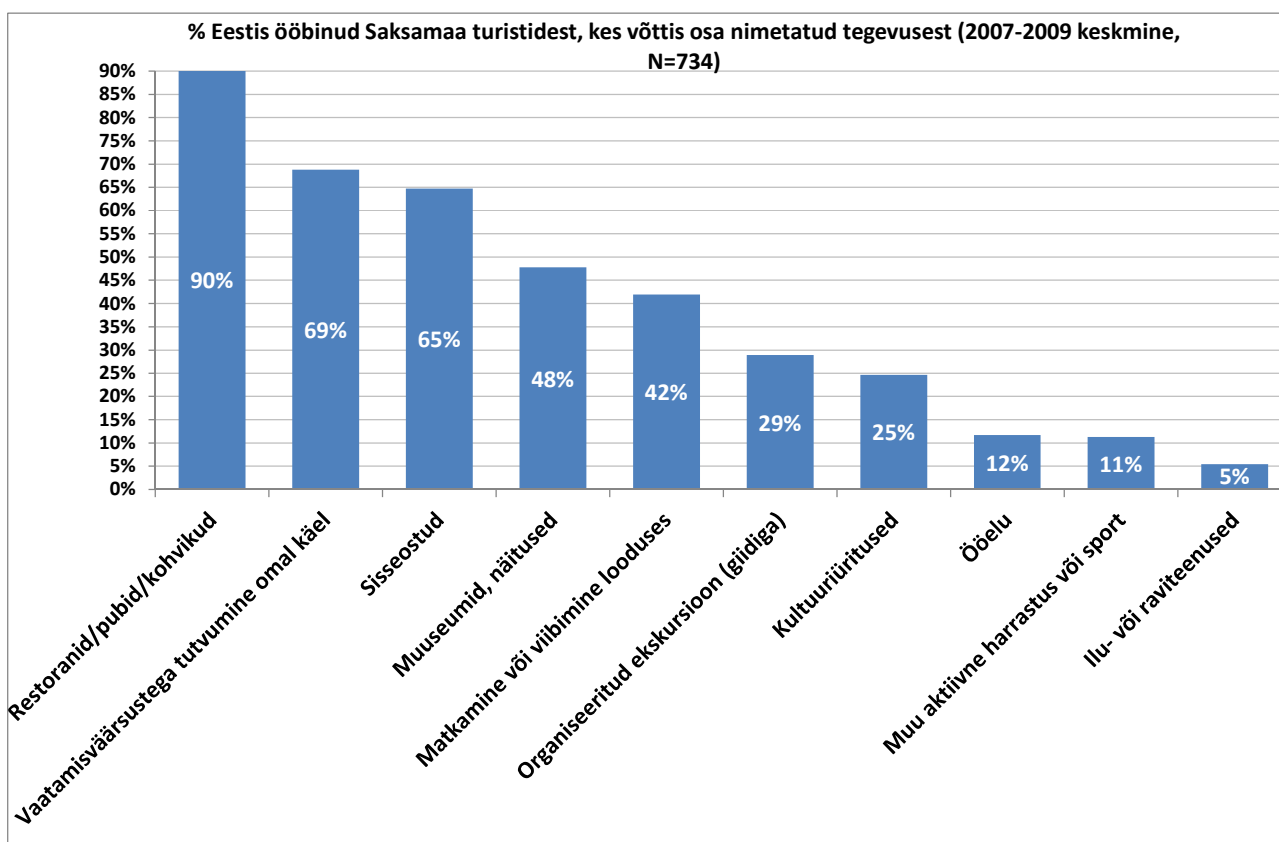
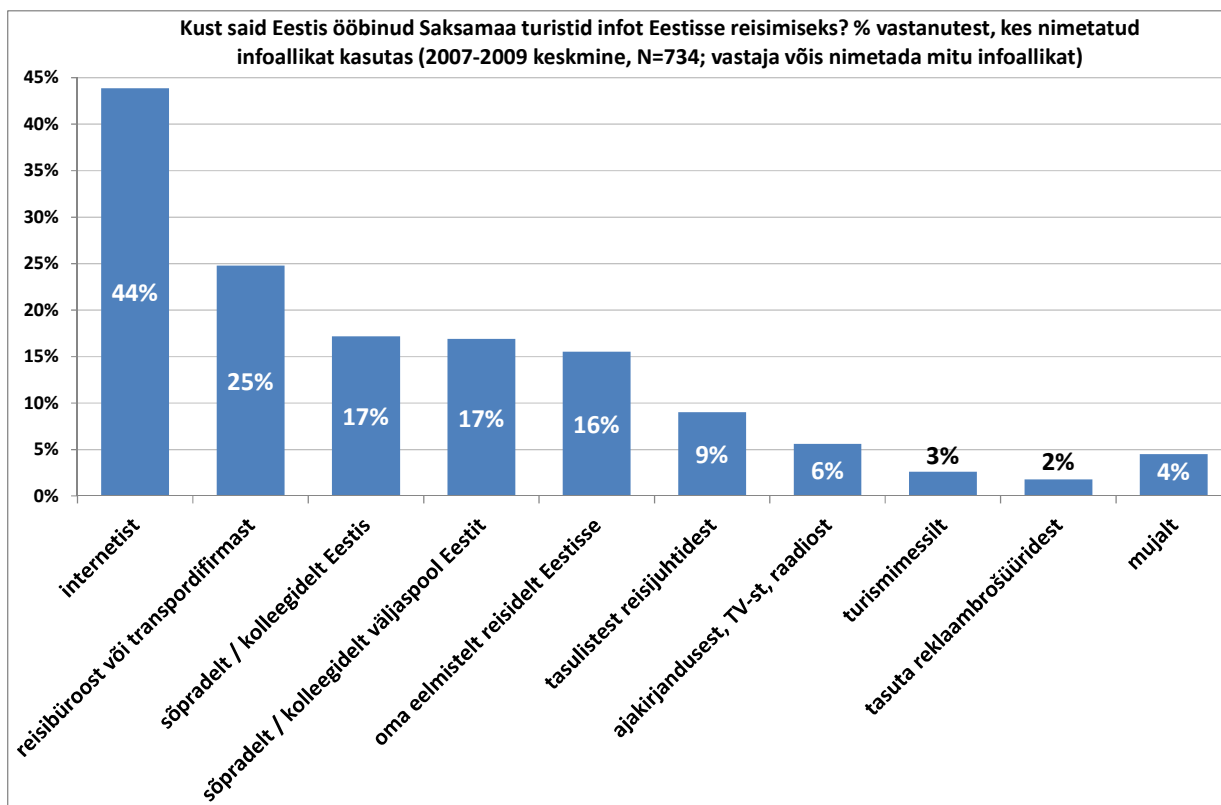
Veidi alla poole Eestis ööbinud Saksamaa turistidest külastab reisi jooksul lisaks Eestile ka teisi riike. Umbes kolmandik Eestis ööbinud Saksamaa turistidest külastab lisaks Eestile ka Lätit ja Leedut, 15% külastab Soomet, 4% Rootsit ja 4% Venemaad.

Umbes 60% Eestis ööbinud Saksamaa turistidest on puhkusereisijad, veidi üle veerandi on tööreisijad, kümnendik sugulaste või tuttavate külastajad ning mõni protsent muudel eesmärkidel reisinud. Eestit oma puhkusesihtkohaks valima motiveeris eelkõige Tallinna vanalinn (seda nimetas väga oluliseks teguriks 3/4 puhkuseturistidest). 2/3 nimetas väga oluliseks teguriks soovi tutvuda kultuuri ja ajaloo. Tähtsuselt kolmas tegur oli kaunis loodus – seda nimetasid väga olulisena pooled Saksamaa turistid. Umbes 20% turistidest kasutas Eestisse reisis reisipaketti, 20% broneeris reisifirma kaudu üksikuid reise ja 60% reisis omal käel.

Veidi üle poole turistidest külastab Eestit esmakordselt, viiendik esimest või teist korda ja umbes veerand on Eestis käinud korduvalt või on siin varem elanud. Korduvalt (üle 10 korra) Eestis käinute või varem Eestis elanute osatähtsus turistide hulgas on viimastel aastatel veidi kasvanud. Ilmselt sellest tulenevalt on infoallikate seas olulisel kohal sõbrad Eestis (17%) ja eelmised reisirid Eestisse (16%). Suurima

³ Uuring viidi läbi Eesti suuremates piiripunktides (2008. ja 2009.a. ainult Tallinna sadamas, lennujaamas ning Vene piiril) Eestist lahkuvate väliskülastajate hulgas. Käesolevas tekstis kasutatud andmed Saksamaa turistide kohta Eestis hõlmavad nii majutusettevõtetes kui ka tasuta majutuses ööbinud Saksamaa turiste. Andmed on esitatud 2007.-2009.a. keskmiste tulemustena. Peale 2009.aastat pole Statistikaamet seda uuringut enam korraldanud.

osatahtsusega infoallikaks on siiski internet, mida kasutab 44% turistidest, teisel kohal on reisi- või transpordifirma (25%).

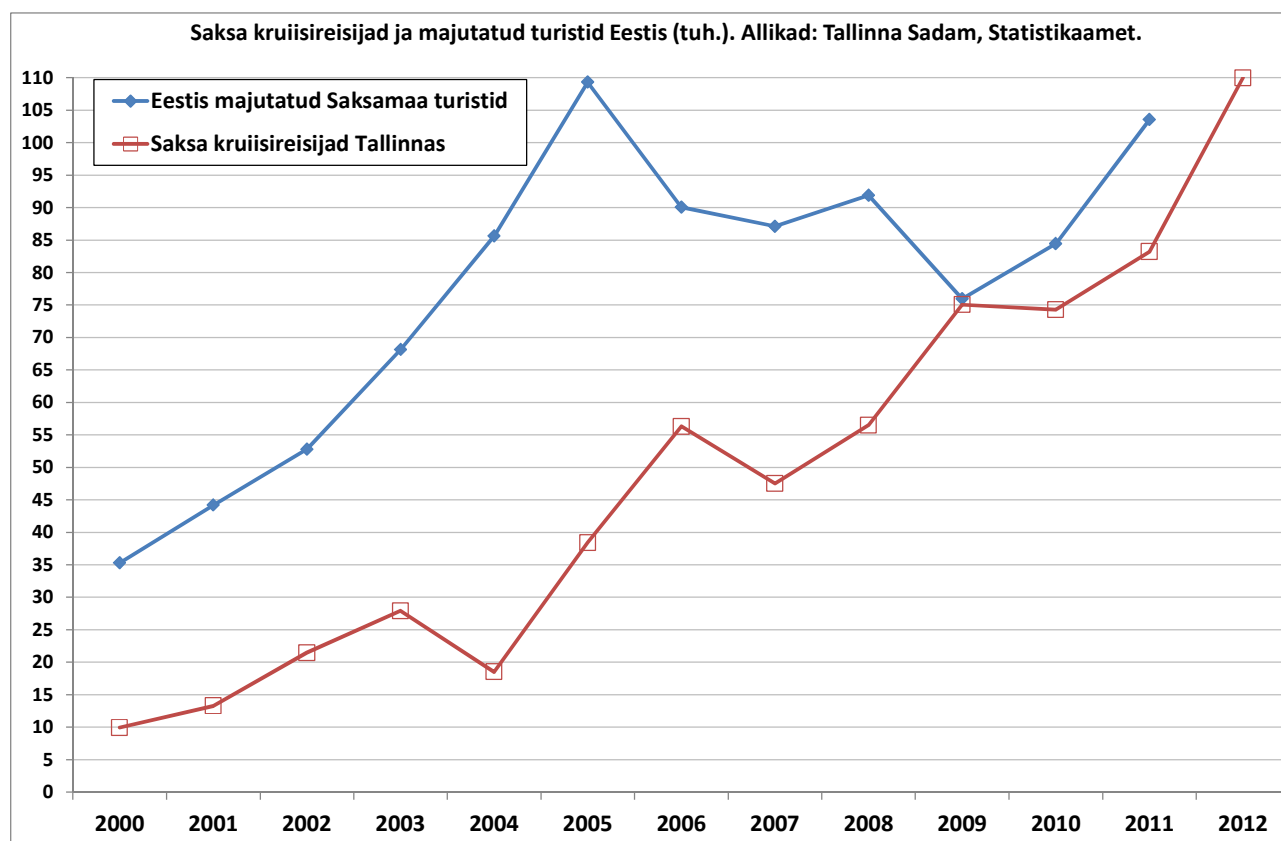

Kolmandik Saksamaa turistidest reisib Eestisse üksi, kolmandik koos abikaasa või elukaaslasega, 4% koos alla 15-a. lastega, 20% koos täiskasvanud pereliikmete või sõpradega ja 10% koos kolleegidega.

Saksamaa turistid reisivad mööda Eestit ringi rohkem kui teistest Lääne-Euroopa riikidest pärit turistid. 20% reisib mööda Eestit oma või tuttavate autoga, kümnendik rendiautoga, 14% ekskursioonibussiga, 14% liinibussi või rongiga ja 3% jalgrattaga (seega kokku reisib Eestis ringi ligi 2/3 Saksamaa turistidest). Võrreldes teiste Eestit külastavate Lääne-Euroopa turistidega külastavad sakslased ka mõnevõrra rohkem looduslikult kauneid kohti (üle 40% neist matkas või viibis looduses), kuid suurem osa neist tutvub ka kultuuri ja ajalooa seotud vaatamisväärsustega. Eestis ööbinud Saksamaa turistidest 29% käis Eestis giidiga ekskursioonil, 69% tutvus lisaks vaatamisväärsustega omal käel, ligi pool käis muuseumis või näitusel ja 1/4 mõnel kultuuriüritusel.

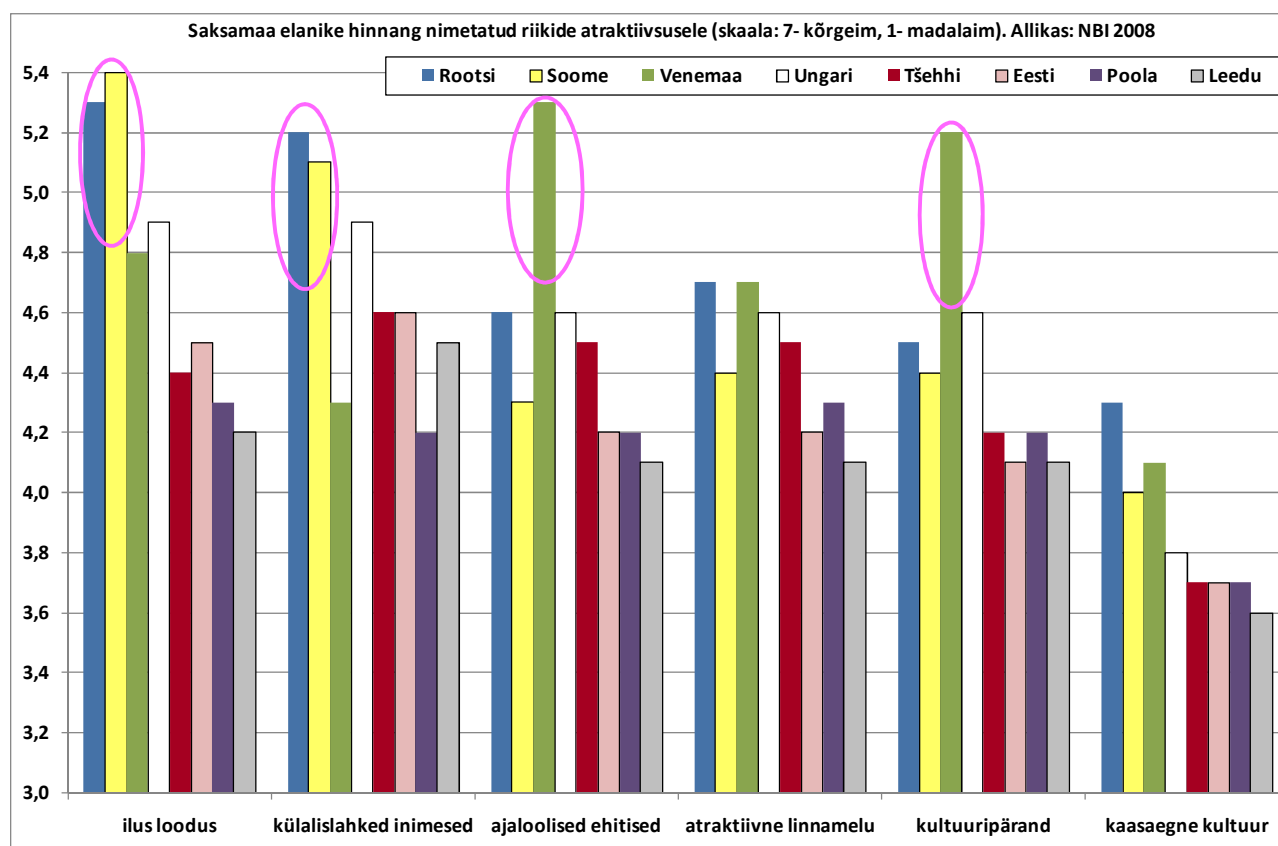
5. Kruiisiturism Saksamaalt Eestisse

2011.a. külastas Tallinna Läänemere kruiisi raames umbes 83 000 kruiisireisijat Saksamaalt ehk 19% kõigist Tallinna Sadamat külastanud kruiisireisijatest. 2012.a. aga külastas Tallinna Läänemere kruiisi raames juba umbes 110 000 kruiisireisijat Saksamaalt ehk koguni 25% kõigist Tallinna Sadamat külastanud kruiisireisijatest. Kruiisireisijate arv kasvas seega 32% võrreldes 2011.aastaga. Nii kõigi kruiisireisijate kui ka Saksamaalt pärit kruiisireisijate arv Tallinnas on pidevalt kasvanud, tulenevalt kruiisilaevade külastuste lisandumisest Tallinna sadamas. Nagu näitavad 2012.a. novembris EASi tellitud Saksamaa elanikkonna küsitluse tulemused, ongi Läänemere kruiis sakslaste silmis üks eelistatumaid viise Eesti külastamiseks, samuti on kruiisid üldiselt Saksamaa elanike välisreiside seas üks kasvavaid segmente.

6. Eesti maine Saksamaal võrreldes Põhja- ja Ida-Euroopa riikidega

Eesti mainet Saksamaal võrreldes teiste meie regiooni riikidega (Põhjamaad, Ida-Euroopa) näitab 2008.a. suvel tehtud **Nation Brands Index** (NBI) uuring⁴. Selle järgi hindasid Saksamaa elanikud kõigi reisimisega seotud aspektide (kultuur, ajaloopärand, loodus, külalislahkus) osas Eestit Põhjamaade ja Ida-Euroopa riikide võrdluses keskmiseks või kesmisest veidi madalamaks. Läti kohta see uuring ei küsinud. Joonisel ja tabelis on välja toodud Eestile lähemalasuvad riigid. Vaadeldud riikidest eristuvad Saksamaa elanike teadvuses positiivselt kõigepealt Põhjamaad, mille kõige tugevam kuvand on esimesena ilus loodus ning teisena külalislahked inimesed. Põhjamaade järel tõuseb esile Venemaa, mille atraktiivsus on teistest Ida-Euroopa riikidest kõrgem. Venemaa tugev kuvand seostub eelkõige ajalooliste ehitistega, aga ka kultuuripärandiga, millele antud hinnangud on kõrgemad kui ühelgi teisel sama piirkonna riigil. Peaaegu kõigi küsitud tegurite puhul andsid Saksamaa elanikud Venemaale kõrgemaid hindeid kui Eestile, vaid elanike külalislahkust ning ka riigi atraktiivsust n.-õ. unistuste sihtkohana hinnati Venemaa puhul veidi madalamaks kui Eestis. Hinded Tšehhile, Eestile, Poolale ja Leedule olid üldiselt suhteliselt sarnased. Ka Eesti positsioon hinnatud 50 riigi hulgas oli nendega sarnane (Eesti 41., Tšehhi 38., Poola 46. ja Leedu 47. kohal). Seega ei sõltu keskmised hinded kuigi palju riigi küllastamise kogemusest – Poolat ja Tšehhit küllastanud oli vastanute seas üle kümne korra rohkem kui Eestit ja Leedut küllastanud.

⁴ Anholt-GfK Roper Nation Brands Index kajastab 1000 juhuslikult valitud üle 18-a. Saksamaa elaniku hinnanguid 50 etteantud riigile (online-küsitlus toimus juulis 2008). 50 etteantud riigi hulgast pidi iga vastaja hindama 25 juhuslikult valitud riiki, seega igale riigile antud hinnang kajastab 500 inimese arvamust.

Saksamaa elanike hinnang nimetatud riikide atraktiivsusele sihtkohana (skaala: 7- kõrgeim, 1- madalaim).
Allikas: NBI 2008

	ilus loodus	külalislahked inimesed	ajaloolised ehitised	atraktiivne linnamelu	kultuuri-pärand	kaasaegne kultuur	külastaks seda riiki, kui raha pole takistuseks*	keskmine	% vastanutest, kes on antud riigis käinud
Rootsi	5,3	5,2	4,6	4,7	4,5	4,3	5,3	4,84	20%
Soome	5,4	5,1	4,3	4,4	4,4	4,0	5,1	4,67	9%
Venemaa	4,8	4,3	5,3	4,7	5,2	4,1	3,7	4,59	10%
Ungari	4,9	4,9	4,6	4,6	4,6	3,8	4,5	4,56	32%
Tšehhi	4,4	4,6	4,5	4,5	4,2	3,7	4,1	4,29	43%
Eesti	4,5	4,6	4,2	4,2	4,1	3,7	4,0	4,19	3%
Poola	4,3	4,2	4,2	4,3	4,2	3,7	3,6	4,07	32%
Leedu	4,2	4,5	4,1	4,1	4,1	3,6	3,6	4,03	2%
Rumeenia	4,3	4,3	4,1	4,0	4,0	3,4	3,2	3,90	8%
Eesti positsioon**	37.-40.	28.-36.	39.-43.	43.-45.	44.-47.	31.-34.	37.-40.	41.	

*küsimus näitab vastajate huvi selle riigi külastamise vastu, kui nad ei pea arvesse võtma reaalseid takistusi, nagu vahemaa ja raha (näitab, kui võrd on antud riik nii-öelda unistuste sihtkoht)

**Eesti positsioon sihtkohana uuringus hinnatud 50 riigi hulgas vastavalt igale tegurile antud hinnetele (näiteks 37.-40.koht näitab seda, et sama keskmise hinde said koos Eestiga neli riiki)

Andmete allikad:

- Eurooplaste välisreiside uuring 2007-2011 (IPK International)
- Eesti majutusettevõtete statistika 2000-2012 (Statistikaamet)
- Väliskülastajate uuring 2007-2009 (Statistikaamet)
- Anholt-GfK Roper Nation Brands Index 2008 (EASi ostetud andmebaas)

Ülevaade on viimati uuendatud novembris 2012.